

УДК 519.81

ОСОБЛИВІСТЬ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ НА ПРАЦЕЗДАТНІСТЬ АВІАЦІЙНОГО ПЕРСОНАЛУ

Тверігінов Назарій, Пересунько Андрій

Національний авіаційний університет, Київ

Наук.керівник – Архирей М.В., асистент

На сьогодні день в авіації яскраво проявляється тенденція інтелектуалізації професійної діяльності при помітному зниженні фізичної активності під час виконання польотів, а це значне навантаження на організм.

Відповідно до цього, до загальних факторів екстремальних ситуацій в діяльності соціальних груп можна віднести наступні:

1. Фактор постійної включеності в підвищену небезпеку.

Від даного чинника сильно залежить характер екстремальної ситуації. Вплив даного чинника проявляється і в тому, що він впливає в сукупності з іншими факторами, посилюючи або послаблюючи їх вплив.

2. Фактор раптовості.

Цей фактор непрогнозований, а зміна обстановки при виникненні екстремальної ситуації вимагає коригування плану дій всього екіпажу повітряного судна.

3. Фактор невизначеності.

Найбільш напруженими в діяльності пілотів є умови невизначеності. Розрізняють такі види невизначеності: тимчасова, інформаційна та процесуальна (алгоритмічна).

- тимчасова невизначеність обумовлена тим, що неможливо з точністю до 100% передбачити значення того чи іншого фактора в майбутньому;

- інформаційна невизначеність обумовлена нестачею інформації для вирішення тих чи інших завдань;

- процесуальна (алгоритмічна) невизначеність обумовлена невідповідністю дій суб'єкта і об'єкта відносин в процесі безпосередньої взаємодії.

4. Фактор нестандартності (новизни) ситуації. Новий алгоритм, невідомі раніше умови діяльності або їх досить істотні зміни можуть кардинально змінити характер і ефективність діяльності командира повітряного судна. Новизна і нестандартність, що вносяться до діяльності командира повітряного судна, знижують її ефективність при невідповідності здібностей командира вимогам неординарної ситуації. При цьому, позначається його невідповідність до творчої ініціативної різноманітної діяльності.

5. Фактор екстремальності ситуації.

Проявляється через екстремальні характеристики ситуації. Крім того, його дія може істотно посилитись ступенем невідповідності сформованих професійно-важливих якостей командира повітряного судна до вимог, що пред'являються характеристиками екстремальних ситуацій. У більшості таких ситуацій неможливо забезпечити успішний вихід з них тільки за рахунок збільшення темпу дій. Частіше необхідна зміна самої структури діяльності. При цьому важливо прийняти рішення на використання неординарних, але єдино вірних в даній ситуації дій.

6. Фактор дефіциту часу.

Умови дефіциту часу як дезорганізують, так і оптимізують вплив, пов'язаний з перебудовою змісту діяльності. Формування загальної здібності успішно діяти в ситуаціях дефіциту часу, що передбачає спеціальне включення цього показника в навчання. В процесі прийняття рішення пілотом в складній ситуації важлива роль належить оперативного мислення. При цьому процес прийняття рішення завжди несе емоційне забарвлення, особливо в ситуаціях невизначеності, коли неможливо користуватися готовими схемами, оцінками і засобами.

В цілому, прийняття рішення стосовно діяльності командира повітряного судна може розглядатися в двох аспектах:

- прийняття рішення як вміння базується на професійній підготовці, розвинених психічних якостях уваги, пам'яті, логічного і оперативного мислення, інтуїції і евристики;
- прийняття рішення як здатність до вольової поведінки базується на особистісних якостях, таких як емоційна стійкість, толерантність в стресових ситуаціях, вольове подолання небезпеки і готовність прийняти відповідальність на себе.

Таким чином, фахівець може бути прекрасно підготовлений в професійному відношенні, але в екстремальних умовах діяльності в залежності від типу реакції виглядає абсолютно безпорадним через відсутність у нього надійних характеристик по відношенню до різного роду стрес-факторів. У цих умовах людина може або не діяти, або пропускати сигнали інформації, або приймати неправильні рішення і неадекватно реалізовувати їх.

References

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3393-17#Text>
2. URL:<https://ips.ligazakon.net/document/FN059702>
3. https://studies.in.ua/bjd_seminar/837-faktori-vplivu-na-zdorovya-lyudini.html
4. Іванець О.Б. Архирей М.В., Гнатюк Г.В. Метод оцінювання адаптаційних можливостей організму антарктичних зимівників Вісник інженерної академії України. – 2018. – Вип.1. –С. 135-139